

- Trompenaars F., Hampden-Turner C.** (1998) *Riding the Waves of Culture: Understanding Cultural Diversity in Business*, Nicholas Brealey Publishing, London.
- Coleman J. S.** (1990) *Foundations of Social Theory*, Harvard University Press, Cambridge, MA.
- Wimmer A.** (2013) *Ethnic Boundary Making: Institutions, Power, Networks*, Oxford University Press, New York.
- Fischer M. M.** (2002) *A Systemic Approach to Innovation* [in:] *Regional Development Reconsidered* (eds.) Atalik G., Fischer M. M., Springer-Verlag, Berlin.
- Kim Y. J., Lee C.** (2015) *Social values and economic dynamics* "Journal of Economic Dynamics & Control" 53 (2015) pp. 69-84.
- Grondona M.** (2000) A Cultural typology of Economic Development, [in:] L. Harrison and S. Huntington (eds.) *Culture Matters. How Values Shape Human Progress*, Basic Books, New York, pp. 44-55.
- Inglehart R., Welzel C.** (2005) *Modernization, Cultural Change, and Democracy. The Human Development Sequence*, Cambridge University Press. Cambridge
- Inglehart R., Welzel C.** (2015) *World Values Survey. Findings and Insights*, accessed at [www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp on 15.11.2017]

РОЗВИТОК СТАТИСТИЧНИХ СТАНДАРТІВ МВФ ЯК ЧИННИК ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ

Артем'єва Інга Олександрівна,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Національна академія статистики, обліку та аудиту

Основною тенденцією розвитку світової фінансової системи є прискорення процесів глобалізації, що, окрім очевидних переваг, спричиняє посилення нестійкості. Ця тенденція пояснюється накопиченням у світовій фінансовій системі різноманітних дисбалансів, сукупний вплив яких зумовлює підвищення загальносистемного ризику виникнення збоїв у функціонуванні цієї системи (фінансових криз), здатних дестабілізувати також і реальну економіку [1, с. 25].

Дослідження доводять, що одним із вагомих чинників забезпечення глобальної фінансової стабільності має стати міжнародне співробітництво та обмін інформацією. Взаємодію може полегшити встановлення єдиних стандартів діяльності, міжнародний моніторинг ключових фінансово-економічних показників тощо. Очевидно, що у підвищенні ефективності такої співпраці значущу роль мають відігравати міжнародні організації [2, с. 20].

Після світової фінансової кризи 1994-1995 рр. з'явилося усвідомлення того, що точні, повні та своєчасні дані мають вирішальне значення для ухвалення обґрунтованих фінансово-економічних рішень. За відсутності якісних даних керівники підприємств не мають можливості розпізнавати нові тенденції і сигнали про небезпеку, а національні директивні органи - ефективно керувати.

При цьому швидкість зміни потреб користувачів статистичних даних разом з невизначеністю напрямку, характеру і темпів подальшої еволюції цих потреб створило особливі проблеми у сфері генерації і аналізу статистичних даних, додатково посилені жорсткою обмеженістю ресурсів і переважною орієнтацією механізмів міжнародної співпраці на конкретні галузі статистики (наприклад, національні рахунки і платіжний баланс), а не на загальний розвиток статистичних систем. У цьому контексті МВФ провів величезну роботу й у жовтні 1995 р. ухвалив створення дворівневого статистичного стандарту. Перший рівень, названий Спеціальним стандартом поширення даних (ССПД, або *Spécial Data Dissémination Standard, SDDS*), містив вимоги до надання статистичних даних державами-членами МВФ, які мають доступ до міжнародних ринків капіталу або намагаються його отримати. Цей стандарт був затверджений 29 березня 1996 р. У тому ж році МВФ створив на своєму сайті електронний інформаційний бюлетень - Бюлетень стандартів поширення даних (БСПД, або *Dissémination Standards Bulletin Board, DSBB*), що мав на меті спрощення доступу світової спільноти до інформації щодо практики країн у сфері поширення даних.

Другий стандарт, затверджений 19 грудня 1997 р., отримав назву Загальний стандарт поширення даних (ЗСПД, або *General Data Dissémination System, GDDS*). Будучи набагато менш формалізованим за ССПД, він пропонував належну практику складання і поширення статистичних даних для всіх країн-членів. ЗСПД є структурованим процесом, за допомогою якого держави-члени МВФ добровільно беруть на себе довгострокове зобов'язання підвищувати якість даних, згенерованих і поширюваних їх статистичними системами, щоб забезпечити потреби макроекономічного аналізу, а також здійснювати дієву координацію між установами-укладачами, користувачами і міжнародним співтовариством.

У ЗСПД розглядаються три основні аспекти: I) якість даних, яка передбачає дотримання високих стандартів передового досвіду; II) плани розвитку статистичних систем; III) поширення даних. Узяті разом, ці пріоритетні напрями складають міцну основу для вироблення довгострокової політики розвитку статистики. Основними параметрами ЗСПД є: 1) дані: охоплення, періодичність і своєчасність; 2) якість; 3) достовірність; 4) доступ громадськості.

Для побудови параметра даних у ЗСПД використовується ієрархічна структура. На першому етапі здійснюється розмежування між чотирма макроекономічними секторами і соціально-демографічними даними. Потім економічні й фінансові дані класифікуються за чотирма макроекономічними секторами (реальним, податково-бюджетним, фінансовим і зовнішнім), а соціально-демографічні дані розбиваються на чотири категорії (населення, охорона здоров'я, освіта і бідність), при цьому для кожної категорії визначаються базові компоненти, а для деяких встановлюються рекомендовані доповнення [3].

ССПД має такі самі основні параметри й передбачає поширення визначених категорій даних за такими самими чотирма ключовими секторами економіки, як і ЗСПД, але вимоги до надання даних жорсткіші, при цьому надання соціально-демографічних даних не передбачене. Як і для ЗСПД, приєднання держав-членів до ССПД є добровільним. Проте країни, що приєднуються до ССПД, повинні узяти на себе зобов'язання дотримуватися вимог щодо різних параметрів і

елементів ССПД і надавати МВФ необхідну інформацію для поширення її в БСПД. Один з основних принципів ССПД полягає в тому, що країна-передплатник хоче, щоб спільнота, особливо фінансові ринки, знала про приєднання цієї країни до Стандарту і, що більше важливо, вона дотримується його. Приєднання до списку передплатників ССПД, розміщеного у БСПД, вказує на те, що ця країна відповідає певному критерію членства в співтоваристві країн з належною статистичною практикою [4].

Після фінансової кризи в Азії ССПД був посилений за рахунок додавання до нього розділу про поширення даних щодо резервів і ліквідності в національній валюті, також були запроваджені нові вимоги щодо зовнішнього боргу і міжнародної інвестиційної позиції. Як наслідок, кількість держав, що поширювали вказані набори даних, значно зросла і це помітно поліпшило порівнянність даних між країнами. Але одночасно з усуненням недоліків відбувалася подальша зміна фінансового ландшафту. З одного боку, небанківське фінансове посередництво розширювалося набагато швидше, ніж банківське. Водночас спостерігалось посилення трансграничних фінансових зав'язків і стрімкий розвиток нових інструментів, включаючи деривативи і сек'юритизовані активи. Крім того, приватні структури в країнах з ринком, що формується, глибше інтегрувалися в глобальні ринки, що підкреслило нестачу відповідних даних. Особливо очевидним це стало під час останньої, найбільш тяжкої глобальної фінансової кризи.

Унаслідок цього статистичні стандарти МВФ були модифіковані. Так, категорії даних ЗСПД більшою мірою узгодили з індикаторами, що використовує МВФ з метою нагляду, покращили доступ до даних та ін. 1 липня 2015 р був ухвалений розширений Загальний стандарт поширення даних (Enhanced General Data Dissemination System, e-GDDS), який замінив собою ЗСПД [5]. У лютому 2012 р. було ухвалене створення третього рівня ініціатив МВФ щодо стандартів даних - розширеного Спеціального стандарту поширення даних (ССПД плюс, або Special Data Dissemination Standard Plus, SDDS Plus). Останній відрізняється від ССПД наявністю дев'яти додаткових категорій даних, які підтвердили свою значущість під час останньої глобальної фінансової кризи (табл. 1, на основі [4; 6]). Для країн, що приєдналися до ССПД плюс, ці нові категорії стануть обов'язковими до 2019 р. [6].

Таблиця 1

Категорії даних ССПД та ССПД плюс

Категорії даних	ССПД	ССПД плюс
1	2	3
<i>Реальний сектор</i>		
ВВП у номінальних, реальних та пов'язаних цінах	+	+
Індекси виробництва	+	+
Баланси секторів		+
Ринок праці	+	+
Індекси цін	+	+

1	2	3
Податково-бюджетний сектор		
Операції сектору державного управління		+
Валовий борг сектору державного управління		+
Операції центрального уряду	+	+
Борг центрального уряду	+	+
Фінансовий сектор		
Огляд депозитних корпорацій	+	+
Огляд центрального банку	+	+
Огляд інших фінансових корпорацій		+
Процентні ставки	+	+
Показники фінансової стійкості		+
Боргові цінні папери		+
Фондовий ринок	+	+
Зовнішній сектор		
Участь у базі даних з валютної структури офіційних валютних резервів		+
Платіжний баланс	+	+
Офіційні резервні активи	+	+
Шаблони даних щодо міжнародних резервів та ліквідності в іноземній валюті	+	+
Торгівля товарами	+	+
Міжнародна інвестиційна позиція	+	+
Участь у Координованому дослідженні портфельних інвестицій		+
Участь у Координованому дослідженні прямих інвестицій		+
Зовнішній борг	+	+
Обмінні курси	+	+
Додаткові дані: чисельність населення	+	+

Актуальність і значущість цих стандартів широко визнані державами-членами МВФ. Нині більше ніж 90% з них беруть участь у тому або іншому з трьох приведених стандартів [5].

Усе наведене вище уможливило такі узагальнення.

1. Низка світових фінансових криз продемонструвала нестачу економічної та фінансової інформації, що перешкоджає своєчасному виявленню наростання системного ризику. За подальші роки МВФ досяг помітних успіхів у виявленні й усуненні дефіциту інформації на основі розповсюдження єдиної методології статистичних досліджень, єдиних принципів збирання інформації, методів розрахунку та аналізу статистичних показників, гармонізації і уніфікації складу та способів надання інформації.

2. Трирівневий статистичний стандарт МВФ (ЗСПД, ССПД та ССПД плюс) нині є глобальним еталоном для оприлюднення економічних і фінансових даних, що спрощує доступ економічним експертам усього світу до своєчасної та повної статистичної інформації і тим самим сприяє проведенню світовою спільнотою погодженої макроекономічної політики.

3. У подальшому вважаємо необхідним вихід за межі традиційних підходів до генерування і поширення статистичних даних для отримання (за допомогою інноваційних методів) комплектів своєчасних показників за реальним та фінансовим секторам з більш високою періодичністю. Оперативний аналіз статистичних даних сприятиме поліпшенню економічної ситуації, попередженню або, принаймні, зменшенню тяжкості криз на світових фінансових ринках.

Список використаних джерел

1. Артем'єва І. О. Розвиток світової фінансово-кредитної системи в умовах глобалізації / І. О. Артем'єва // Вісник СевНТУ : зб. наук. праць. Серія: Економіка і фінанси. - 2013. - Вип. 138. - С. 20-27.

2. Артем'єва І. О. Динаміка посткризової трансформації в системі забезпечення макрофінансової стабільності / І. О. Артем'єва // Вісник СевНТУ. Серія Економіка і фінанси : зб. наук. праць. - 2012. - Вип. 130. - С. 14-21.

3. The General Data Dissemination System: guide for participants and users [Electronic resource] / International Monetary Fund, 2013. - Access mode : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/gdds/guide/2013/gddsguide13.pdf>

4. The Special Data Dissemination Standard: Guide for Subscribers and Users [Electronic resource] / International Monetary Fund, 2013. - Access mode : <http://dsbb.imf.org/images/pdfs/sddsguide.pdf>

5. Dissemination Standards Bulletin Board [Electronic resource]. - Access mode : <http://dsbb.imf.org> - Screen title.

6. The Special Data Dissemination Standard Plus: guide for adherents and users [Electronic resource] / International Monetary Fund, 2013. - Access mode : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/sdds/guide/plus/2013/sddsplus13.pdf>